

یادداشت

تدبیر و تصمیم

در شرایط فقدان تصمیم و تدبیر

سیدمحمد حسینی

سفير سابق جمهوری اسلامی ایران در عربستان سعودی

الف. تبیین تحولات شامات و سوریه؛ تحولات امنیتی و سیاسی در شامات شگفتی نبود. آینده‌پژوهان در چند سال اخیر پیشران های آینده‌سازی را در شامات ترسیم می‌کردند که نتیجه آن پیشران‌ها همین تحولات کنونی در منطقه شامات است. کدام پیشران‌ها:

- تفوق ژئوپلیتیک بر ژئواکونومیک در شامات
- رقابت قدرت‌های بزرگ در شامات
- رقابت قدرت‌های منطقه‌ای
- تفوق پوپایی‌های تنش‌زا بر پوپایی‌های تنش‌زدا
- فعال‌بودن مسئله فلسطین
- مسئله کردی
- تهاجمی شدن سیاست خارجی ترکیه
- تهاجمی شدن و توسعه‌طلبی اسرائیل
- دولت تضعیف‌شده (failed State) سوریه مستظهر به قوای نظامی روسیه

۱۰)درون‌گرایی حزب‌الله متعاقب انفجار بندر بیروت

۱۱) کاهش پشتیبانی ایران از حزب‌الله متعاقب افزایش تحریم‌ها

۱۲) فرسودگی قدرت روسیه در جنگ اوکراین

پیشران‌های ۱۲گانه یادشده، منظر یک رویداد بود تا به‌مثابه نخ تسبیح، تحولات هم‌افزایی را رقم بزند. این رویداد همان عملیات طوفان الاقصی بود که مانند حمله به پراهربر و ۱۱ سپتامبر، پیشران‌های آینده‌ساز را آزاد کرد. بنابراین تحولات اخیر در شامات را باید در بطن پیشران‌های فوق‌جست‌وجو کرد.

ب. **دیدبانی امروز**: اگرچه اکنون در صحنه شامات عدم قطعیت‌ها بسیار است و عدم قطعیت‌ها در بطن خود مملو از تهدید و فرصت است، اما در همین صحنه می‌توان «عناصر معینی» را دیدبانی کرد. عناصر معین در شامات کدام‌اند؟

۱) ترکیه، آمریکا، اسرائیل و عربستان صحنه‌گردانان اصلی منطقه شامات هستند.
۲) لبنان، اردن، تشکیلات خودگردان و دولت جدید سوریه نیز بند واکن‌های چهار قدرت فوق هستند.

۳) پروژه اسرائیل «کرنایزه‌سازی» محیط پیرامونی‌اش است. ساختار امنیتی غزه اکنون مانند کرانه باختری شده و حماس هم با محمود عباس توافق کرده پس از آتش‌بس، اداره غزه در اختیار تشکیلات خودگردان قرار گیرد. اقدامات رژیم در سوریه و اشغال کامل جولان و نابودی زیرساخت‌های نظامی سوریه نیز کرنایزه‌سازی سوریه است. محاصره حزب‌الله در لبنان توسط ارتش لبنان و نیروهای سازمان ملل نیز در همین راستاست.

۴) سوریه برای ترکیه ارزش استراتژیک حیاتی دارد و با جنگ و دندان نفوذ خود در سوریه را حفظ خواهد کرد.

۵)آمریکا، ترکیه، اسرائیل، عربستان، اردن، لبنان و عراق به‌شدت مخالف بی‌ثباتی در سوریه هستند و به ثبات در داخل سوریه کمک می‌کنند تا در پرتو سوریه مهار و تضعیف‌شده منافع خود را تأمین کنند.

۶) اگرچه مدعیان قدرت در سوریه با یکدیگر اختلافات عمیقی دارند اما تاکنون علامتی که نشان از تنازع جدی قدرت در سوریه باشد، یافت نشده است.

۷) الجولانی تاکنون مواضع نسبتاً عقلایی داشته است. تحریرالشام به دنبال ثبات و آرامش در سوریه است.

۸) آمریکا و ترکیه مانع از تقابل کردهای سوریه با تحریرالشام شده‌اند.

۹) تحریرالشام ایران و حزب‌الله را دشمن اصلی خود می‌داند و اسرائیل را دشمن فرعی. با این وجود در اظهارنظر درباره ایران و حزب‌الله تحفظ دارند.
۱۰) برخلاف پیش‌بینی‌ها تاکنون عوامل ثبات‌زا در سوریه نسبت به عوامل بی‌ثبات‌کننده برتری داشته است.

عربستان بن‌سلمان در روئای اروپای خاورمیانه

مطهره حیدری؛ درست در زمانی که سقوط سوریه و بشار اسد تاریخ خاورمیانه را طی ۱۱ روز با شوک عجیبی روبه‌رو می‌کند، عربستان سعودی به دور از تنش‌هایی که از هفتم اکتبر ۲۰۲۳ در منطقه آغاز شده، خبر از تشکیل سازمان عالی برگزاری جام جهانی ۲۰۳۴ می‌دهد. خبرگزاری رسمی عربستان (واس) هم اعلام کرده تأسیس نهاد ویژه برای برگزاری جام جهانی ۲۰۳۴ نشان‌دهنده عزم جدی این کشور برای ارائه یک جام جهانی تاریخی است.

عدم دخالت عربستان در وضعیت سوریه موضوع‌گیری نه‌چندان فعال در قبال غزه، در مقایسه با رفتارهای گذشته این کشور در دیگر بحران‌های منطقه‌ای، به عوامل متعددی مربوط می‌شود که شامل تغییرات استراتژیک، فشارهای داخلی، خارجی و تغییر در اولویت‌های سیاست خارجی عربستان است. در سال‌های اخیر، عربستان سعودی به‌ویژه با نگاه و استراتژی محمد بن‌سلمان، ولیعهد این کشور، توجه خود را به اصلاحات داخلی و توسعه اقتصادی از طریق درگیری‌های طولانی‌مدت در کشورهای خارجی است. اما اینکه چرا نسبت به تحولات چند روز اخیر در سوریه و سقوط بشار اسد و حتی کشتار زنان وکودکان بی‌گناه در غزه سکوت کرده و واکنش خاصی نداشته، به عوامل زیادی ارتباط دارد. از آغاز جنگ یمن در سال ۲۰۱۵ عربستان سعودی به‌شدت درگیر بحران یمن و مقابله با حوثی‌ها بود. این جنگ هزینه‌های انسانی و مالی زیادی برای عربستان به همراه داشت. البته عربستان همیشه تلاش کرده نفوذش را در برابر ایران حفظ کند و شاید درگیری در بحران‌های جدید را باعث تقویت موقعیت ایران در منطقه می‌داند. عربستان سعودی همیشه نسبت به غزه و گروه‌های فلسطینی، به‌ویژه حماس نیز یک سیاست پیچیده داشته است.

^[1] اما اینکه چرا نسبت به تحولات چند روز اخیر در سوریه و سقوط بشار اسد و حتی کشتار

بازخوانی یک توپیت عجیب از مردنی

حرف‌های چه کسی را جدی بگیریم؟

تلاش برخی جنگ‌طلبان داخلی، تحت فشار قرار دادن حاکمیت است

داوود هشتمی؛ اگر پدری فرزندش تابعیت قهری کشور دیگری را داشته باشد و خود پدر دارای توانمندی

برای کمک به حل مسئله کشور باشد، نباید از آن استفاده کرد، اما در مقابل کسی که خودش تابعیت آمریکا را دارد، به خاطر موقعیت پدرش، حق دارد برای ۸۰ میلیون ایرانی نسخه ببیچد. این داستان نیست، یک روایت واقعی است و وضعیتی که امروز ایران با آن دست به گریبان است. از یک سو کسی مثل ظریف به خاطر فرزندش حق حضور در مناصب دولتی را ندارد. از سوی دیگر، کسی مثل محمد مردنی به خاطر پدرش و با وجود داشتن تابعیت قهری آمریکا، حق دارد نسخه حمله به قطر و به آتش کشیدن منطقه را برای ایران تجویز کند؛ نسخه‌ای خطرناک که رگه‌های آن را در برخی از نمایندگان مجلس و نزدیکان سعید جلیلی می‌توان دید (رجوع کنید به مقاله «آیا جنگ منطقه‌ای جنگ آंतर‌زمانی است؟! تلاش طرفی‌ها برای برهم‌زدن آرامش منطقه»، روزنامه شرق، ۳ مهر ۱۴۰۳).
نه‌تنها مردنی، بلکه کسانی دیگر از جمله روزنامه‌کیشان با کدام منطق باید سیاست «بستن تنگه هرمز» یا «حمله به امارات» را برای ۸۰ میلیونی ایرانی تجویز کنند؟ کسی مثل کمال خرازی را که این روزها در مصاحبه‌ها سیاست دستیابی به بمب هسته‌ای را مطرح می‌کند که در تقابل با منافع ملی و فتوای رهبری است، جقدر باید جدی گرفت؟ سؤال اینجاست که چرا حرف‌های این افراد با وجود آنکه منضبی رسمی در قدرت ندارند، جدی گرفته می‌شود؟ اعتبار این افراد چگونه شکل می‌بندد؟ چرا هیچ‌کس حرف‌های نمایندگان مجلس را که رسماً خواهان آزمایش بمب اتم هستند، در داخل ایران جدی نمی‌گیرد، اما حرف‌های این افراد جدی تلقی می‌شود؟ و سؤال مهم‌تر همان سوالاتی است که سال ۹۴ مشاور فرهنگی سپاه در نامه‌ای سرکشاده از حسین شریعتمداری این‌گونه پرسید: «اگر امر دایر باشد که جهت‌گیری پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری را در این مورد ببندیریم یا نوشته جناب‌عالی را، به نظر کدام را باید انتخاب کنیم؟ بهتر نیست به‌گونه‌ای موضع‌گیری کنید که حداکثر مواضع خود را اعلام کنید، نه اینکه از زبان رهبری سخنی بگویید؟».

اعتبارشان چگونه حاصل شد؟

سال‌ها بود که نسخه واحد‌کیشان برای هر فشار خارجی، بستن تنگه هرمز بود. یک بار هم که از کوره دررفت و برای برح‌های دومی شاخ‌وشانه کشید، با دستور دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی برای چند روز توقیف شد. کیشان اعتبار خود را از سال‌های دهه ۷۰ کسب کرده است؛ جایی که موضع‌گیری‌های این روزنامه بسیاری را متقاعد کرده بود حرف‌های او می‌تواند مبتنی بر تمایلات رسمی در ایران باشد. اما رفتن‌رفته این وضعیت تغییر کرد، وقتی به برجام رسیدیم و توافق نهایی شد، کیشان سرمقاله‌ای نوشت که در آن تلاش حرف زده بود که گویی رهبری با این موضوع مخالف است. همان‌جا بود که حمیدرضا مقدم‌فر، مشاور فرمانده سپاه، در یادداشتی که تسنیم آن را منتشر کرد، به او توصیه کرد که بهتر است حرف‌های خودش را بزند، به جای آنکه «اصرار کند رهبری هم مانند او فکر می‌کند» یا از «زبان رهبری سخن بگوید». این آفت از همان زمان وجود داشت و بعدها هم درباره افراد دیگری مانند کمال خرازی یا محمد مردنی تکرار شده است. به‌تازگی دو اظهارنظر کمال خرازی درباره احتمال تغییر دکترین هسته‌ای ایران مورد توجه رسانه‌های خارجی قرار گرفته و این‌طور تحلیلی می‌کنند که سیاست ایران در صلح‌آمیز ماندن برنامه هسته‌ای در حال تغییر است.

بایز تلخ تهران به‌جای زمستان سخت اروپا

هم‌زمان در روزهای گذشته محمدرضا مردنی در توپیتی که به زبان انگلیسی هم منتشر کرد، برای

خبر

امروز؛ دیدار رهبر انقلاب با

هزاران نفر از بانوان سراسر کشور

در ایام سالروز ولادت حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها، جمعی از افسار مختلف بانوان، صبح امروز، ۲۷ آذر ۱۴۰۳ با حضور در حسینیه امام خمینی(ره) با حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای دیدار می‌کنند. رهبر انقلاب اسلامی سه سال قبل در دیدار مداحان اهل‌بیت علیهم‌السلام با اشاره به درخواست جمعی از بانوان برای برگزاری دیدار در ایام ولادت حضرت زهرا(س) به مناسب‌بودن چنین دیدارهایی اشاره کردند و در دو سال گذشته نیز این دیدار در ایام ولادت حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها برگزار شد.

افزایش تعطیلات آخر هفته نهایی می‌شود؟

تعطیلی پنجشنبه‌ها به صحن می‌رود

شرق: افزایش تعطیلی آخر هفته مدتهاست به چالشی جدید تبدیل شده است. دولت سیزدهم لایحه‌ای برای تعطیلی پنجشنبه‌ها راهی مجلس کرد که با توجه به انتقادات به قطع چهارروزه رابطه ایران با دنیا و تبعات اقتصادی این تصمیم، در

نهایت کمیسیون اجتماعی تعطیلی شنبه‌ها را در کنار جمعه‌ها تصویب کرد. تصمیمی که با مخالفت شورای نگهبان به مجلس بازگشت. مخالفان تعطیلی شنبه‌ها معتقدند این روز در دین بی‌هود تعطیل است، بنابراین در ایران نباید تن به این تعطیلی داد. هرچند این نمی‌تواند دلیلی منطقی برای قطع روابط مالی و تجاری با دنیا طی چهار روز هفته باشد، اما در عمل این اقلیت تاکنون موفق بوده و با همین استدلال توانسته‌اند بار دیگر تعطیلی پنجشنبه‌ها را در کمیسیون اجتماعی مجلس تصویب کنند. از این‌رو دیروز خبری منتشر شد مبنی بر اینکه لایحه مربوط به افزایش تعطیلات آخر هفته و کاهش ساعت کاری کارکنان دولت در دستور رحن علنی قرار گرفته است.

عباس گودرزی، سخنگوی هیئت‌رئسه مجلس اظهار کرد: لایحه اصلاح ماده ۸۷ قانون مدیریت خدمات کشوری

درباره کاهش روزهای کاری و افزایش تعطیلات آخر هفته در نوبت دستور کار صحن مجلس است. وی یادآور شد: این لایحه با تعطیلی شنبه در مجلس یازدهم نهایی شد، اما به علت ایرادات شورای نگهبان مجدداً در مجلس دوازدهم در دستور کار قرار گرفت و به کمیسیون اجتماعی ارجاع داده شد. پس از بررسی در کمیسیون اجتماعی با تعطیلی پنجشنبه‌ها و کاهش ساعات کاری از ۴۴ ساعت به ۴۰ ساعت در هفته موافقت شد و اکنون در نوبت دستور صحن علنی مجلس شورای اسلامی است. سخنگوی هیئت‌رئسه مجلس در پایان گفت: در صورت تصویب این لایحه در صحن علنی مجلس و تأیید شورای نگهبان، پنجشنبه‌ها تعطیل خواهد بود و ساعات کاری کارکنان دولت از ۴۴ ساعت به ۴۰ ساعت کاهش پیدا می‌کند.

نیک‌بین: با اعمال زور نمی‌توان حجاب را اجرا کرد
جواد نیک‌بین، نماینده کاشمر در مجلس شورای اسلامی، درباره ابلاغ قانون عفاف و حجاب گفت: عفاف و حجاب مقوله‌ای چندضلعی است و با تحکم و اعمال زور نمی‌توان آن را اجرا کرد. به گزارش عصر ایران، جواد نیک‌بین، نماینده کاشمر در مجلس شورای اسلامی، با اشاره به سخنان قالیباف درباره ابلاغ قانون عفاف و حجاب گفت: معتمد اجرای این قانون باید با دقت و مراقبت ویژه‌ای انجام شود تا از بروز تنش‌های اجتماعی جلوگیری شود. او اظهار کرد: عفاف و حجاب مقوله‌ای چندضلعی است و با تحکم و اعمال زور نمی‌توان آن را اجرا کرد. در عین حال، اجرای قانون باید به‌گونه‌ای باشد که مردم با یکدیگر درگیر نشوند و احساس آرامش کنند. نیک‌بین بر تأکید بر اینکه قانون مصوب مجلس قابلیت اجرا دارد، اظهار کرد: دولت در نحوه اجرا باید مراقبت کند، چراکه قانون قابلیت اجرا دارد. وی بیان کرد: همیشه زمینه اجرای قانون حجاب و عفاف هست، اما دولت باید در نحوه اجرا مراقبت کند که اتفاقی مثل مهسا امینی نیفتد. ما نباید مردم را

عصبانی و شرطی کنیم، بلکه باید با زبان نرم قانون را اجرا کنیم.

^[1] اما اینکه چرا نسبت به تحولات چند روز اخیر در سوریه و سقوط

^[2] اما اینکه چرا نسبت به تحولات چند روز اخیر در سوریه و سقوط

تشکیل کارگروه‌های مشترک برای همکاری‌های بیشتر شد.

روسیه و شرکت در نشست کشورهای عضو بریکس

پنجمین مقصد سفرهای خارجی پزشکیان، روسیه بود که اول آبان، رئیس‌جمهور، تهران را به مقصد کازان ترک کرد. در این سفر، رئیس‌جمهوری در نشست اصلی سران کشورهای عضو بریکس با موضوع «تقویت چندجانبه‌گرایی برای توسعه و امنیت جهانی عادلانه»، نشست گسترده کشورهای عضو بریکس و اولین جلسه بریکس‌پلاس با عنوان «ساختن جهانی بهتر با هم» حضور یافت و سخنرانی کرد. پزشکیان در جریان این سفر با رؤسای جمهور روسیه، چین، مصر، آفریقای جنوبی، بلاروس، ونزوئلا و بولیوی، رئیس‌دولت امارات و نخست‌وزیران هند و اتیوپی دیدار و گفت‌وگو کرد.

روزنامه ایران: قاهره در دوره پزشکیان چاره‌ای جز اعتنا به ایران ندارد

اکنون که ششمین مقصد سفرهای خارجی پزشکیان هم مشخص شده، روزنامه نزدیک به دولت در تحلیل سفر قریب‌الوقوع رئیس‌جمهوری ایران به مصر چنین می‌نویسد: «اینک قاهره در دوره پزشکیان با واقعیت ایرانی مواجه‌شده که چاره‌ای جز اعتنا به دعوت همکاری آن در منطقه برای خود نمی‌بیند؛ ایرانی‌ها که با تأکید ویژه رئیس‌جمهوری صلح‌دوست آن، در‌های رابطه‌اش با کشورهای منطقه را یکی پس از دیگری گشوده و سعی دارد عمق راهبرد سیاست خارجی‌اش را به مناسباتی تحمیل کند که تا پیش از این امکانی برای رخن‌نمودن نداشت». روزنامه ایران در ادامه تحلیل خود آورده است: «حضور پزشکیان در قاهره را می‌توان بابتاب این تاریخ پرفرازونشیب و درستی ابتکار عمل دولت نوبای او دید، درحالی‌که سعی دارد به این قول خود که «من دست دوستی و برادری به سوی همه کشورهای منطقه به‌ویژه همسایگان دراز می‌کنم»، عمل کند؛ وعده‌ای که نه‌تنها میزان‌الجراره روابط ایران و کشورهای عربی، بلکه محکی برای سنجدیدن صلاحیت و توانایی دولت چهاردهم در دوره ابتدایی خود به شمار می‌رود و در ادامه می‌تواند بر موح ناامیدی در یکی از سخت‌ترین دوران حاکم بر خاورمیانه پرفرازونشیب غالب آید و در این تجربه تاریخ دیپلماسی، یکی یکی گشایش و تقویت در روابط ایران با کشورهای منطقه از عربستان و مصر گرفته تا اردن و بحرین را به امری ممکن تبدیل کند».

سیدجلال ساداتانیک: حضور پزشکیان در قاهره می‌تواند نقش ایران در منطقه را اجبار کند

برخلاف آنچه روزنامه دولتی «ایران» درباره تأثیر سفر پزشکیان به مصر برای ارتقای روابط دوجانبه تهران-قاهره ترسیم‌کرده است، سیدجلال ساداتان در گفت‌وگوی خود با «شرق»، اهمیت این سفر را نه حضور رئیس‌جمهور در نشست D8، بلکه احیای نقش ایران در منطقه پس از سقوط بشار اسد می‌داند.

بندری بصره بود که مورد استقبال استاندار این استان قرار گرفت. او در این سفر با نخبگان فرهنگی، مذهبی، دانشگاهی و جمعی از عشار بصره دیدار داشت و بر تعهد جدی ایران برای پیگیری پروژه

ظفر آهن شلمچه-بصره تأکید کرد.

از سفر به نیویورک برای حضور در سازمان ملل تا سفر به دوحه در راستای تقویت روابط منطقه‌ای و حل اختلافات میان کشورها
دومین سفر پزشکیان به نیویورک بود. او برای سخنرانی در مجمع عمومی سازمان ملل به نیویورک رفت. بسیاری سخنرانی او به مجمع عمومی را شاخه زیتون ایران به جهان قلمداد کردند. مسعود پزشکیان در سومین سفر رسمی خود به دوحه قطر به دعوت «شیخ تمیم بن حمد آل‌ثانی» سفر کرد تا در اجلاس مجمع‌گفت‌وگوی همکاری آسیایی شرکت کند. در این سفر، رئیس‌جمهوری از امضای شش‌ش سند همکاری بین ایران و قطر

۴۰۵ درصد تولید ناخالص جهان است. گروه یادشده این ظرفیت را دارد که نقش تلاش‌های دیپلماتیک سازمان‌های همکاری اسلامی، اتحادیه عرب و همکاری شانگهای در زمینه غزه را پررنگ‌تر کرده و تأثیر آن را افزایش دهد.

در این بین، رسانه‌ها هم از سفر رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه، به مصر در روز پنجشنبه هفته جاری خبر دادند که با توجه به تحولات اخیر سوریه پیش‌بینی می‌شود رؤسای جمهوری ایران و ترکیه در حاشیه این نشست دیدار و درباره تحولات سوریه رایزنی کنند. گفتنی است حضور هم‌زمان پزشکیان و اردوغان در نشست قاهره، السیسی را امیدوار کرده تا

کناال یا پل مذاکرات بین تهران-آنکارا در معادلات منطقه پس از سقوط بشار اسد باشد؛ به‌ویژه آنکه گزارش شده «اردوغان با عبدالفتاح السیسی، رئیس‌جمهوری مصر نیز دیداری با محوریت سوریه خواهد داشت. در همین زمینه گویا مصری‌ها هم برای رفع نگرانی‌ها در باره دولت جدید سوریه به آنکارا روی آورده‌اند؛ کمابینکه مقامات مصری گفته‌اند قاهره قبل از سقوط بشار اسد از اردوغان دعوت کرده بود. اما بعد از فروپاشی دولت سوریه خواستار برگزاری مذاکرات مستقیم السیسی با اردوغان درباره سوریه شده است».

عراق اولین مقصد مسعود پزشکیان

دولت چهاردهم جمهوری اسلامی ایران به ریاست مسعود پزشکیان از هشتم مرداد ۱۴۰۳ با شعار وقای ملی آغاز به کار کرده و در بیش از صد روز گذشته تمرکز خود را بر تقویت روابط با کشورهای همسایه و منطقه قرار داده است. به نوشته اکو ایران، مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری ایران، در شهریور ۱۴۰۳ عراق را به‌عنوان اولین مقصد خود انتخاب کرد. این سفر به دعوت رسمی نخست‌وزیر عراق انجام شد و شامل ملاقات‌هایی با مقامات عراقی از جمله نخست‌وزیر و رئیس‌جمهوری این کشور بود. هدف از این سفر، تقویت روابط دوجانبه و همکاری‌های اقتصادی و سیاسی بین دو کشور عنوان شد. مهم‌ترین بخش این سفر بازدید از شهر